HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מדלא קתני בהו מעלה ודלמא האי דלא קתני בהו מעלה דאי דמו לתרומה הא תני תרומה ואי דמו לחולין הא תני לחולין א)(דתנן) ב)א חולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הן כחולין ר' אלעזר ברבי צדוק אומר הרי הן כתרומה אלא מסיפא יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרס לקודש יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת לחטאת אין לקודש לא אלמא קסבר חולין שנעשו על טהרת קודש כקודש דמו א"ר יונתן בן אלעזר ב נפלה מעפרתו הימנו אמר לחבירו תנה לי ונתנה לו טמאה א"ר יונתן בן עמרם ג נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשן נטמאו א"ר אלעזר בר צדוק ד מעשה בשתי נשים חבירות שנתחלפו להן כליהן בבית המרחץ ובא מעשה לפני ר"ע וטימאן מתקיף לה רבי אושעיא אלא מעתה הושיט ידו לסל ליטול פת חטין ועלתה בידו פת שעורים הכי נמי דנטמאת וכי תימא הכי נמי והתניא המשמר את החבית בחזקת של יין ונמצאת של שמן טהורה מלטמא ולטעמיך אימא סיפא ואסורה מלאכול אמאי א"ר ירמיה ו באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא מדבר הפוסלה ומי איכא נטירותא לפלגא אין והתניא ד)ה הושיט ידו בסל והסל על כתיפו והמגריפה בתוך הסל והיה בלבו על הסל ולא היה בלבו על המגריפה הסל טהור והמגריפה טמאה הסל טהור תטמא המגריפה לסל ג)אין כלי מטמא כלי וליטמא מה שבסל אמר רבינא ז באומר שמרתיו מדבר שמטמאו ולא מדבר הפוסלו מכל מקום קשיא ועוד מותיב רבה בר אבוה ה)מעשה באשה אחת שבאת לפני ר' ישמעאל ואמרה לו רבי בגד זה ארגתיו בטהרה ולא היה בלבי לשומרו בטהרה ומתוך בדיקות שהיה רבי ישמעאל בודקה אמרה לו רבי נדה משכה עמי בחבל א"ר ישמעאל כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים בלבו לשומרו טהור אין בלבו לשומרו טמא שוב מעשה באשה אחת שבאת לפני ר' ישמעאל אמרה לו רבי מפה זו ארגתיה בטהרה ולא היה בלבי לשומרה (א) ומתוך בדיקות שהיה רבי ישמעאל בודקה אמרה לו רבי נימא נפסקה לי וקשרתיה בפה אמר רבי ישמעאל כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים בלבו לשומרו טהור אין בלבו לשומרו טמא בשלמא לרבי אלעזר בר צדוק כל אחת ואחת אומרת חברתי אשת עם הארץ ומסחה דעתה מינה לרבי יונתן בן עמרם נמי כיון דכלים דשבת עביד להו שימור טפי מסח דעתיה מינייהו אלא לרבי יונתן בן אלעזר נעביד להו שימור בידיה דחבריה אמר רבי יוחנן ו)חזקה אין אדם משמר מה שביד חברו ולא

והתניא

מדלא קתני בהו מעלה. לומר בגדי פרושין האוכלין חוליהן בטהרת חולין מדרס לאוכלי חוליהן בטהרת הקודש שמע מינה בכלל קודש הן והא תנא ליה קודש: **דלמא.** או כחולין דמו דלא מהני בהו מאי דאמר האי גברא דבטלה דעתו או כתרומה דמו דאיכא תנאי דפליגי במילתא כדמסיים ואזיל הלכך לא תנא בהו מעלה דאי דמו לחולין הא תני ליה חולין ואי דמו לתרומה הא תנן ליה במתניתין תרומה: **דתנן כו'.** כלומר הא אשכחן תנאי דפליגי בה חד אמר כחולין וחד אמר כתרומה אבל כקודש לא אמרינן: **מעפרתו.** סודר: **טמאה.** ואפילו זה טהור. ולקמן מפרש טעמא חזקה אין אדם משמר מה שביד חבירו לפיכך הוא לא שמרה ביד חבירו וגם זה שנתנה לו לא היה חש לשומרה דמימר אמר כיון שאמר ליה תנה לי והוא אינו יודע אם טמא אני אם טהור לא חש לטהרתו ויש כאן היסח הדעת ולמחמירין בטהרות הוי היסח הדעת טומאה: **כלים של שבת בכלים של חול.** כסבור ליטול בגדיו של חול ונטל של שבת: **נטמאו.** קא סלקא דעתיה השתא דסבירא ליה משמר הדבר בחזקת שהוא דבר זה ונמצא שהוא דבר אחר אינו שמור: **אמר רבי ירמיה.** הא דפרכת אימא סיפא (ב) אסורה מלאכול לא מסייע ליה מידי: **באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא מדבר הפוסלה.** אבל במה שמשמרה הימנו הויא שמירתו שמירה ואע"פ שאינו זה: **הסל.** של תאנים על כתיפו: **ומגריפה בתוכה.** כלי ברזל הוא שקורין וודי"ל שגורפין בו אפר הכירה וגם מבדילין בו תאנים המודבקות זו בזו: (ג) **המטמאה.** הנותן לה טומאה לטמא אחרים: (ד) **הפוסלה.** מלהשתמש בה טהרות לכתחילה אי נמי נפקא מינה לאוכל הדבוק בה שהוא פסול באכילה ומכל מקום אם נגעה בטהרות אינה פוסלתן. אלמא איכא נטירותא לפלגא ובכי האי גוונא נמי מיתרצא מתניתין דלעיל ומיתקנא היא: **קשיא.** הך דקתני בה טהורה מלטמא: **ארגתיו בטהרה.** יודעת אני שמשעה שנארג בו ג' על ג' אצבעות שנראה לטומאה לא נגעה בו טומאה ומ"מ לא היה בלבי לשומרו: **ומתוך בדיקות כו'.** הואיל ולא היה בלבך לשומרו שמא אירע בו כך וכך ולא נזהרת: **משכה עמי בחבל.** שקשרה בו החבל בכלי האריגה ושמא הסיטתו: **נפסקה לי.** קודם שארגתי בה כלום (ה) וקשרתיה בפה קודם שארגתי בה כלום שלא היתה ראויה לטומאה ולא נזהרתי בה ולא הייתי טבולה לנדתי ויש לחוש שמא כשארגה בה שלש אצבעות עדיין הרוק לח ורוק הנדה אב הטומאה הוא כך נראה בעיני. ורבותי מפרשין משום צינורות עם הארץ המטמאה כל זמן שהיא לחה ואני אומר ע"כ האשה זו חבירה היתה דאי לא חבירה היתה מי אתיא קמי רבנן לישאל על הטהרות ועוד מי מהימנא למימר ארגתיה בטהרה. קתני מיהת בלבו לשומרן טהור כלומר אחר כוונת השמירה הן הן הדברים: **כיון דכלים של שבת עביד להו שימור טפי.** וזה סבור שאלו של חול (ו) אסחא דעתיה משמירה מעלייתא שהיה רגיל לשומרן וכאין בלבו לשומרן דמי:

רבי אלעזר בר' צדוק אומר הרי הוא כתרומה. הקשה הרב ר' אלחנן (ז) דאמרינן בפרק בתרא דנדה (דף עא:) בראשונה היו אומרים יושבת על דם טהור מערה מים לפסח ודייק בגמ' מערה אין נוגע לא אלמא חולין שנעשו על טהרת הקודש כקודש דמו ומנליה דלמא דהוו כתרומה דטבול יום פוסל תרומה ונראה למורי דאי כתרומה הוו אפי' תגע בה לא הוי אלא פוסל דלא הוי ליה אלא שלישי ° ואין שלישי בתרומה מטמא רביעי בקודש שאין המים עושין בו רביעי וקלא משמע כן מתוך פרש"י ור"ת:

שמרתיה מדבר המטמאה ולא מדבר הפוסלה. והיה קשה להר"ר אלחנן במאי איפסלא הך מגריפה אי בראשון או בשני אין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה ואי באב הטומאה האי פסול טמא הוי ותירץ שנפסלה במשקין דמשקין טמאין פוסלין בכלי כדאמרינן אחורי כלים שנטמאו במשקין: **נימא נפסקה לי וקשרתיה בפה.** פרש"י קודם (ח) שלא היתה נארגת שלא היתה ראויה לטומאה ולא נזהרתי בה ולא הייתי טבולה לנידותי ויש לחוש שמא כשארגתי בה ג' עדיין הרוק לח בבגד ואב הטומאה הוי לטמאות ורבותי הוו מפרשי מטעם צנורא דע"ה המטמאה כל זמן שהיא לחה ואני אומר ע"כ אשה זו חברה היתה מדקאתיא קמיה דר' ישמעאל לישאל ועוד מי מהימנא לומר ארגתיה בטהרה כל זה פרש"י וירושלמי מייתי כל הני עובדי על מתניתין דאידך פרקין (ט) בכלים הנגמרים בטהרה צריכים טבילה לקודש וקאמר ליה רבי ישמעאל כמה גדולים מעשה חכמים דאמרי כלים הנגמרים כו' משמע דאשה חברה אורגת עסקינן ובעי טבילה משום דמשמשי בהדיה קודם שנארג כולו כפרש"י והקשה הר"ר יוסף לפי' רש"י היה לו לומר נדה הייתי כמו נדה משכה באידך עובדא ונראה לו לפרש דמתוך שקשרה בפה היה שם רוק לח ובשעה שארגה נגעה ברוק וידים שניות הן ובפרק בתרא דעירובין (דף נט. ושם) משמע דרוק מיחשב משקה וחזר הרוק ומטמא למפה כדתנן ז) אחורי כלים שנטמאו במשקין אך לפי שיטת הירושלמי דמדמי לה לכלים הנגמרים (י) ומוקמי לה לקמן ח) משום צינורא דע"ה ומאי איריא משום הכי אפי' בצינורא לחבר נמי איכא למיחש מטעם מגע ידים ומיהו נוכל לומר דלא עיקר טעם נקט לקמן אלא חדא מינייהו נקט:

מסורת הש"ס

א) [נ"ל דתניא], ב) [חולין לה: ע"ש], ג) זבחים צט:, ד) ג"ז שם. ע"ש [תוספתא דטהרות פ"ח], ה) [ברכות נב: פסחים יט:], ו) [תוספ' דכלים ב"ב פ"א], ז) [טהרות פ"ח מ"ז], ח) [דף כג.],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשומרה בטהרה ומתוך בדיקות: (ב) רש"י ד"ה אמר ר' ירמיה וכו' ואסורה מלאכול לא מסייע לך מידי: (ג) ד"ה המטמאו הנותן לו טומאה: (ד) ד"ה הפוסלו וכו' הד"א עם ד"ה וקשיא הך: (ה) ד"ה נפסקה וכו' כלום הס"ד ואח"כ מה"ד וקשרתיה וכו' ורבותי מפרשים משום צינורא של עם הארץ: (ו) ד"ה כיון דכלים וכו' וזו סבורה שאילו של חול הן אסחא: (ז) תום' ד"ה ר' אלעזר וכו' רבי אלחנן דתנן בפרק: (ח) ד"ה נימא וכו' פרש"י קודם שהיתה כצ"ל ותיבת שלא נמחק: (ט) בא"ד דאידך פירקין דתנן כלים וכו' וקאמר ר' ישמעאל כמה גדולים דברי חכמים וכו' דמשמשי בהדה וקודם שנארג כולו נטמא כפרש"י וכו' ובפ' בתרא דעירובין דף נט ע"א. נ"ב ע"ש בתוספות בד"ה היה אוכל: (י) בא"ד לכלים הנגמרים בטהרה ומוקמי לה לקמן משום צינורא דע"ה קשה מאי איריא וכו' דנקט לקמן:

◆

גליון הש"ס

תום' ד"ה רבי אלעזר וכו' ואין שלישי בתרומה מטמא רביעי בקודש. עיין פסחים דף יד ע"ב תוספות ד"ה ואילו הכא:

◆

רבינו חננאל

מני ר' מאיר היא דקתני כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא קודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר' מאיר רישא רבנן וסיפא ר' מאיר ומפרקי' אין רישא רבנן וסיפא ר' מאיר. רב אחא בר אדא מתני בסיפא חמש מעלות והכי קתני בגדי עם הארץ מדרס לפרושים לאוכלי חוליהן בטהרה בגדי פרושין מדרס לאוכלי מעשר בגדי אוכלי מעשר לאוכלי תרומה. בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש בגדי אוכלי קודש כגון זבחי שלמים בכור ומעשר שהן קדשים קלים מדרס לאוכלי חטאת שהוא קדש קדשים הרי אלו ה' מעלות מעלות הפרושין אוכלי חוליהן בטהרה על שאר העם שאין אוכלין חוליהן בטהרה. ומעלת מעשר שני על החולין ומעלת טהרת תרומה שהיא חובה שנאמר כל טהור בביתך יאכל אותה וכתיב בה ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא על המעשר. ומעלת הקדש על התרומה ומעלת החטאת על הקדש ומוקים לה לסיפא כרישא דקתני טבל לחולין אסור במעשר טבל למעשר אסור בתרומה טבל לתרומה אסור בקודש טבל לקודש אסור לחטאת וכולה רבנן היא אמר רב מרי ש"מ חולין שנעשו על

רבינו חננאל (המשך)

טהרת הקודש כקודש דמו ואין בגדיהן מדרס לקודש ממאי מדלא קתני בהו מעלה בהדיא בפני עצמו ודחינן לה וממאי דלמא האי דלא קתני להו מעלה בפ"ע לאו משום דכי קדש דמו אלא משום דפליגי בהו אית תנא דמשוי להו לחולין ואית תנא דמשוי ליה כתרומה דתנן חולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הן כחולין ור' אלעזר בר' צדוק אמר הרי הן כתרומה וחזרנו לומר אלא אמר רב מרי מסיפא דמתניתין שמע לה דקתני יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקדש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת ולא לקדש אלמא חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. א"ר יונתן בן אלעזר נפלה מעפרתו. פי' מצנפתו ממנו וא' לחבירו שהוא פרוש ונאמן כמותו (א"ל) תנה לי ונתנה לו נטמאת. ומקשינן עליה אמאי נטמאת נעביד לה שימור בידא דחבריה. ופריק ר' יוחנן חזקה אין אדם משמר מה שביד חבירו. ומקשינן ולא והתניא הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות אע"פ שהפליגו יתר מכדי מיל טהרותיו טהורות ופריק ר' יצחק במטהר חמריו ופועליו לכך אי הכי סיפא נמי ואוקימנא אין ע"ה מקפיד כו' א"ר יונתן בן עמרם נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשם נטמאו. ואקשינן עליה אמאי נטמאו והלא הן בשמירתו וברשותו וכן בשתי נשים חבירתות שנתחלפו כליהם וטמאום אמאי הלא מעתה הושיט ידו ליטול פת חטין ועלה בידו פת שעורים וכל הפת היתה טהורה ומשומרת הכי נמי דכיון שנתחלפה לה נטמאת וכי תימא הכי נמי והתניא היה משמר את החבית בחזקת שהיא של יין ונמצאת של שמן טהורה מלטמא ולטעמיך אימא סיפא אסורה מלאכול ואי טהורה היא אמאי אסורה מלאכול ומפרקינן אמר ר'

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"א מהל' אבות הטומאות הל' ט ופי"ב הלכה טז:

נב ב ג ד ה ו מיי' פי"ג מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה ו:

נג ז מיי' שם הלכה א:

◆

לעזי רש"י

וודי"ל. [וודי"ל] יעה, מגרפה.

◆

מוסף רש"י

הרי הן כחולין. ואין באין לכלל שלישי (חולין לה:). **והמגריפה.** כלי ברזל הוא וראשו רחב ומבדילים בו גרוגרות הנדבקות זו בזו (זבחים צט:). **אין כלי מטמא כלי.** אין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלים ולא אדם (ברכות נב: ופסחים יט:). **שמרתיו מדבר שמטמאו.** אב הטומאה שמטמא כלי, וכן מטומאות דרבנן המטמאות אותו לטמא חולין ותרומה מדרבנן, **ולא מדבר הפוסלו.** לחולין ולתרומה ומיהו טמא הוא להשתמש בו קדשים (זבחים צט:).